

ТАҚРИЗИ РОҲБАРИ ИЛМӢ

ба диссертатсияи Раҳимзода Фирӯза Воҳид дар мавзӯи: «Мароми ноилшавӣ ба комёбӣ ҳамчун омили худамалисозӣ дар синни навҷавонӣ» барои дарёфти дараҷан илмни номзади илмҳои психологӣ аз рӯйи ихтисоси 19.00.01 –

Психологияи умумӣ, психологияи шахсият, таърихи психология.

Раҳимзода Фирӯза Воҳид аз соли 2018-ум унвонҷӯи кафедраи психологияи иҷтимоӣ ва касбии МДТ-и «Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобочон Ғафуров» махсуб ёфта, рисолаи илмӣ худро дар мавзӯи «Мароми ноилшавӣ ба комёбӣ ҳамчун омили худамалисозӣ дар синни навҷавонӣ», чиҳати дарёфти унвони илмӣ номзади илмҳои психологӣ аз рӯйи ихтисоси 19.00.01 – Психологияи умумӣ, психологияи шахсият, таърихи психология барои баррасӣ пешниҳод намудааст.

Мубрамияти мавзӯи дар рисола мавриди таҳқиқ қароргирифта бо баррасии мароми ноил шудан ба комёбӣ ҳамчун омили муҳими худамалисозии шахсият дар синни навҷавонӣ муайян мегардад. Масъалаи мазкур хусусияти муҳими иҷтимоӣ-психологӣ ва педагогӣ дошта, таҳқиқи он дар шароити афзоиши рақобати иҷтимоӣ аҳамияти махсус касб мекунад. Дар чунин шароит дар назди шахсият вазифаҳои нав ба миён омада, ҷустуҷӯи роҳҳои самараноки ҳалли масъалаҳо, ташаббускорӣ ва рушди муттасили шахсро тақозо менамояд. Инкишофи кӯшиш ба худамалисозӣ дар раванди ташаккули касбӣ ва татбиқи иқтидори шахсият нақши муҳим мебозад. Заминаи ин раванд ҳанӯз дар синни барвақти навҷавонӣ гузошта мешавад, вақте ки ташаккули мароми ноилшавӣ ба комёбӣ, рушди мустақилият ва муайян гардидани мавқеи шахс нисбат ба муҳити иҷтимоӣ вобаста ба шароити замону макон сурат мегирад. Маҳз дар ҳамин марҳилаи синнусолӣ заминаҳои интиҳоби самти минбаъдаи рушди касбӣ ва худмуайянкунии шахсият ташаккул меёбанд.

Дар шароити кунунии рушди ҷомеа масъалаи омӯзиши хусусиятҳои робитаи мутақобилаи маромнокии ноилшавӣ ба муваффақият ва кӯшиши

худамалисозӣ аҳамияти махсуси илмӣ пайдо менамояд. Бо дарназардошти ин, унвонҷӯ Раҳимзода Фирӯза Воҳид маҳз ҳамин ҷанбаҳои муҳимро ба эътибор гирифта, онҳоро мавриди баррасӣ, омӯзиш ва таҳқиқи ҳамаҷониба қарор додааст. Аз ҷумла, ӯ ба он таваҷҷуҳ зоҳир намудааст, ки синни навҷавонӣ ҳамчун марҳилаи муҳими рушди онтогенетикӣ байни синни наврасӣ ва калонсолӣ арзёбӣ гардида, дар ин давра равандҳои ташаккул ва инкишофи соҳаи маромнокии шахсият, худшиносӣ ва кӯшиши худамалисозӣ ба таври ғаёл сурат мегиранд.

Сохтори илмӣ ва методи иҷроии корҳои тадқиқотӣ ба талаботҳо ва тарзи иҷрои рисолаи илмӣ барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои психологӣ мувофиқат менамояд. Унвонҷӯ дараҷаи таҳқиқи мавзӯро аз ҷониби олимони хориҷӣ ва ватанӣ таҳлилу баррасӣ карда, мувофиқи мақсаду фарзия ва методикаҳои тадқиқотӣ, асосҳои назариявӣ методологӣ ва сарчашмаҳо, заминаҳо ва марҳилаҳо, навгонии илмӣ, аҳамияти назариявӣ амалии кори тадқиқотиро қорбарӣ намудааст, ки дар радифи он муҳтавои асосии ба ҳимоя пешниҳодшаванда арзёбӣ гардидааст.

Дастовард ва арзишнокии илмии кори диссертационии Раҳимзода Фирӯза Воҳид дар он зоҳир мегардад, ки муаллиф миқдори хеле калони маводҳои боэътимоди ватанӣ хориҷӣ, сарчашмаҳои илмиро тадқиқ, муқоиса ва онҳоро аз тарафҳои мухталиф бо ҳам гузоштааст. Як қатор методҳои тадқиқотии байни ҳам алоқамандро вобаста ба мақсад, объекту предмети комилан мувофиқ истифода бурда, қорро навиштааст. Аз ин рӯ, ҳулосаҳои ӯ аз ҷиҳати илмӣ асоснок буда, ҳамаи ҷанбаҳои тадқиқотро ҷамъбаст менамояд. Чунин муносибат нисбати маводи омӯхташаванда ба диссертант имкон дод, ки ҳамаи вазифаҳои дар пеш гузошташударо ҳал намояд.

Мувофиқи сохтор ва мундариҷаи рисолаи илмӣ тадқиқи амалӣ-эмпирикии муаммоҳои рушди кӯшиши худамалисозӣ дар синни навҷавонӣ пешниҳод гардидааст. Барои иҷрои амалии мақсаду вазифаҳо ва тасдиқ намудани фарзияи тадқиқотӣ муаллиф тавсифи умумии методҳои тадқиқотӣ

ва иштирокчиёни онро интихоб кардааст, ки бо воситаи онҳо устувории ҳаёт, мароми комёбӣ, худмуайянкунии шахсият, мароми кӯшиш ба комёбӣ ва канорагирӣ аз нокомӣ, рефлексияи тафриқшуда ва дараҷаи иддаои синни навҷавонӣ муайян карда мешаванд.

Ба унвонҷӯ муяссар гардидааст, ки методикаҳои интихобшударо тарҷума намуда, мутобиқ ба мақсад ва вазифаҳои таҳқиқоти худ онҳоро модификатсия намояд ва аз онҳо ба таври эҷодкорона истифода барад. Ҳамзамон, таҳлили сифатӣ ва миқдории натиҷаҳои бадастомада ба таври муфассал пешниҳод гардидааст. Натиҷаҳои таҳқиқоти таҷрибавӣ дар шакли ҷадвалҳо, диаграммаҳо ва расмҳо инъикос ёфта, хусусиятҳои шаклгирии устувории ҳаёт, мароми комёбӣ, худмуайянкунии шахсият, мароми кӯшиш ба муваффақият ва канорагирӣ аз нокомӣ, рефлексияи тафриқшуда, инчунин дараҷаи иддао таҳлил ва пешниҳод гардидаанд.

Таҳлили коррелясионии нишондиҳандаҳои ҳислатҳои мавҷудаи шахсияти навҷавонон дар муқоиса бо ҳислатҳои ташаккулёфтаи шахсият тарҳрезӣ ва амалӣ гардидааст. Дар тадқиқот 240 нафар иштирокчӣ ($n=240$) ҷалб шудаанд, ки онҳоро хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии №23 ва №24-и шаҳри Хучанд, инчунин интернат-мактаби шаҳри Бӯстони вилояти Суғд ташкил медиҳанд. Синни иштирокчиёни тадқиқот аз 15 то 17 соларо дар бар мегирад.

Истифодаи маҷмӯи методҳои тадқиқоти назариявӣ ва эмпирӣ ба Ф.В. Раҳимзода имкон фароҳам овардааст, ки иҷроиши мақсад ва вазифаҳои таҳқиқот, инчунин санҷиш ва тасдиқи фарзияи илмӣ пешниҳодшударо таъмин намояд. Хулосаҳои пешниҳодгардидаи бобҳо ва рӯйхати адабиёти истифодашуда ба мавзӯ, мақсад ва мазмуну муҳтавои рисолаи номзадӣ мувофиқ буда, мантиқи таҳқиқоти анҷомёфтaro инъикос менамоянд.

Дар раванди иҷрои корҳои илмӣ-тадқиқотӣ ва фаъолияти педагогӣ унвонҷӯ Раҳимзода Фирӯза Воҳид ҳамчун олим-муҳаққиқ ва омӯзгори эҷодкору соҳибтаҷриба ташаккул ёфтааст. Дар ҷараёни гузаронидани корҳои озмоишии таҳқиқотӣ барои ноил шудан ба натиҷаҳои илмӣ амиқ саъю

талошҳои пайгирона зоҳир намудааст. Ҳангоми корбарӣ бо озмудашавандагон ва дар раванди муоширату муносибат бо навҷавонон сабру таҳаммул, таҳаммулпазирӣ ва фарҳанги баланди педагогии худро ба таври шоиста истифода бурда, сазовори эҳтиром ва эътирофи онҳо гардидааст.

Унвонҷӯ дар конференсияҳои илмӣ-амалӣ ва илмӣ-назариявӣ ҳамасолаи Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобочон Ғафуров, инчунин дар ҳамоишҳои илмӣ сатҳи ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ фаъолона иштирок намуда, бо маърӯза ва гузоришҳо баромад кардааст. Дар доираи ин чорабиниҳо маводи асосии таҳқиқоти диссертатсионии худро мавриди баррасӣ ва муҳокима қарор додааст.

Пажӯҳиши илмӣ Ф.В. Раҳимзода кори мустақилона анҷомдодашуда буда, дорои аҳаммияти назариявӣ ва амалӣ мебошад. Натиҷаҳои бадастомада метавонанд дар оянда барои густариши минбаъдаи чунин таҳқиқоти илмӣ ва рушди пажӯҳишҳои марбут заминаи мусоид фароҳам оваранд.

Диссертатсияи Раҳимзода Фирӯза Воҳид бо ихтисоси илмӣ интиҳобнамудаи муаллиф мувофиқат менамояд. Мавзуи диссертатсия ва мазмуну муҳтавои он ба доираи мавзӯ ва масъалаҳои таҳқиқӣ, ки дар шиносномаи ихтисоси илмӣ 19.00.01 – Психологияи умумӣ, психологияи шахсият, таърихи психология таъйин шудаанд, қомилан мувофиқат мекунад.

Унвонҷӯ аз рӯйи мавзӯи таҳқиқоти илмӣ худ дар маҷмӯъ 10 мақолаи илмӣ ба нашр расонидааст. Аз ҷумла, 4 мақола дар маҷаллаву маҷмуаҳои илмӣ ба феҳристи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Федератсияи Россия шомилбуда интишор гардидаанд. Ҳамзамон, 6 мақолаи дигари илмӣ муаллиф дар маҷаллаву маҷмуаҳои илмӣ ҷумҳуриявӣ ва хориҷӣ ба таъъ расидаанд. Мундариҷа ва натиҷаҳои асосии таҳқиқоти диссертатсионӣ дар ин интишоротҳо инъикоси худро ёфтаанд.

Ҳамин тавр, диссертатсияи Раҳимзода Фирӯза Воҳид таҳти унвони «Мароми ноилшавӣ ба қомеъӣ ҳамчун омили худамалисозӣ дар синни навҷавонӣ» ба талаботи бандҳои 31-35-уми Тартиби додани дараҷаи илмӣ,

ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021-ум тахти №267-ум тасдиқ шудааст, инчунин талаботи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои психологӣ аз рӯйи ихтисоси 19.00.01 – Психологияи умумӣ, психологияи шахсият, таърихи психология аст.

Роҳбари илмӣ:

Номзади илмҳои психологӣ, дотсенти
кафедраи психологияи иҷтимоӣ ва касбии

МДТ «Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи
академик Бобочон Ғафуров»

“ 11 ” 09 соли 2025

Зайтметов Ҳ.А.

Маълумот барои тамос:

Суроға: 735700, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Хучанд,
гузаргоҳи Мавлонбеков, 1. МДТ «Донишгоҳи давлатии
Хучанд ба номи академик Бобочон Ғафуров»

Почтаи электронӣ: zaytmtovk@mail.ru

Тел: (+992) 92-991-11-03

“Имзои дотсент Ҳ.А. Зайтметовро тасдиқ менамоям”:

Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси
МДТ-и «Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи
академик Бобочон Ғафуров»

Сайдуллозода З.С.

Маълумот барои тамос:

Суроға: 735700, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Хучанд,
гузаргоҳи Мавлонбеков, 1. Тел: (+992) 11-707-07-00

E-mail: n.ehson@mail.ru

“ 11 ” 09 соли 2025